

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2024

DANISH

HIGHER LEVEL

Monday, 17 June
09:30 - 12:30

Læs nedenstående artikel og besvar spørgsmålene i opgave I, II og III.

Alle svar skal skrives på dansk.

Maksimum 100 point

HR-konsulent Peter Thomsens har skrevet kronikken "Vores børn taber, når vi gør drenge til undertrykkere og piger til ofre" (Tekst 1), trykt i dagbladet *Information*, 9. december 2019.

Tekst 1

Vores børn taber, når vi gør drenge til undertrykkere og piger til ofre

Vi lever i en enestående tid et enestående sted på kloden. Vi har aldrig været rigere, friere eller lykkeligere. Alligevel er vi også i en tid, hvor vi uden at blive presset på rigdom eller frihed ser vores børn få det markant dårligere.

Det er en tendens, vi ser i hele den vestlige verden. I USA taler man om the *boy crisis*, da det særligt er gældende for drengene, at man ser en generation, der er ved at gå tabt. På Tv-kanalen DR2 var der for nylig en svensk dokumentar, *We can't do it*, der handlede om de mange unge kvinder, som synes, **forventningspresset** er for stort, og får stress.

I Danmark er det ikke bare en tendens, men en virkelighed vi skal tage meget seriøst. Halvdelen af de unge mænd, som søger ind til **værnepligt**, vurderes ikkeegnede på grund af helbredsproblemer – herunder også psykiske problemer. I 2014 mente hver fjerde 19-årige kvinde selv at have psykiske problemer, og i dag har næsten halvdelen af alle 19-årige modtaget psykologhjælp. Derudover gør mere end 20 procent af kvinder mellem 15 og 19 år skade på sig ved for eksempel at skære eller brænde sig med vilje. Det ser man også i udlandet, men slet ikke i den grad vi ser det i Danmark.

En typisk teori om de unges problemer er, at verden er i rivende udvikling, og det er svært at følge med. Jeg tror, det er meget mere grundlæggende end det. Når drenge mister fodfæste og retning i livet, og piger begynder at skære i sig selv, må grunden være eksistentiel og ikke 'bare' foranderligheden i verden omkring dem. Så hvad har ændret sig af eksistentiel karakter, der ikke har været pillet ved før?

Det er vores identitet. Vi er i de seneste 20 år begyndt ikke bare at sætte spørgsmålstejn ved, men helt fundamentalt kritisere de roller, menneskene har delt gennem historien. Jeg mener at se tre **arketyper** af identiteter, der fundamentalt set har drevet os gennem historien. De tre roller er moren, jægeren og beskytteren. Historisk har kvinden været moren og givet, plejet og formet liv. For manden har opgaverne været at beskytte og brødføde familien. De tre arketypiske roller optræder i adskillige religioner og kulturer og igennem hele menneskehedens historie.

Nej, kære feminister, jeg vil ikke frem til, at kvinder bare skal være **yngefabrikker**, malkekøer, tilbage til kødgryderne eller hvad udtryk, I nu plejer at bruge, når I taler moderrollen ned til at være undertrykkelse.

Samfundet har været gennem en fantastisk udvikling, hvor kvinden har kunnet udvikle sig næsten grænseløst og frit kunne opsøge nye muligheder.

Min bekymring for udviklingen begyndte, da en veninde, som jeg respekterer for hendes værdier og viden, argumenterede for kvindens undertrykkelse i Danmark. Hun argumenterede for, at kvinder i Danmark lever i et patriarkalsk samfund, hvor de er tvunget til at blive hjemme i barslen og være den, der bliver nødt til at bruge mest tid i hjemmet og med børnene på grund af den undertrykkelse, de oplever. Den holdning, har jeg siden erfaret, er ret almindelig.

Ligeværd og lige muligheder giver mening, men ligestilling, hvad er det overhovedet, og hvad skal vi ofre for at få det? Skal vi tvinge drenge til at blive sygeplejersker og piger til at blive softwareudviklere?

Jeg tror, drenge har mistet retning og formål i livet, fordi det er svært at passe ind i én af de to identiteter, drenge har tilstræbt gennem historien. Hvad er man som mand, hvis man ikke kan forsørge eller beskytte sin familie? Eller værre endnu, hvis de roller i bedste fald er unødvendige og i værste fald udskældte som undertrykkende og forkerte.

Udviklingen udfordrer dog den slags stereotyper, og de traditionelle arketyper er noget, vi må komme over. Det er kun positivt, at familien ikke kræver beskyttelse i samme omfang som tidligere, og kvinden har al mulig ret til at kunne forsørge sig selv og familien.

Men det bliver nærmest ondsksfuldt over for vores drenge, når man giver dem en identitet som undertrykkere, uden at de har nået at gøre det mindste forkert. Så står de uden noget at stræbe efter, og så giver man op.

Piger har alle muligheder for sig, alligevel er noget galt. For de har ikke alle muligheder, de er undertrykte. Sådan må det være i et patriarkalsk samfund. Det har tidligere været nok at kunne give liv til et nyt menneske og påtage sig moderrollen for at give kvinden oplevelsen af formål, men nu er moderrollen undertrykkelse, så det er ikke nok. Langtfra.

Derfor bliver det ikke bare en mulighed for pigerne at skulle springe ud i en karriere, men et krav, for ellers er man undertrykt. Helst i de såkaldte STEM-fag (Science, Technology, Engineering and Mathematics), helst højt lønnet og helst som leder, for ellers går statistikken ikke op, og vi får aldrig ligestilling. Godt nok viser forskning, at nære relationer, såsom familierelationer, og meningsfyldte job såsom sygeplejerske, giver livet værdi, men det er bare undertrykkelsen, der taler. Kvinderne, der værdsætter den slags, ved åbenbart ikke bedst selv.

Det store problem er, at man taler om drengen som undertrykker og pigen som undertrykt. Men vores samfund er ikke undertrykkende og **patriarkalsk**.

Mænd tjener gennemsnitligt mere end kvinder, men korrigerer man for antal timer på arbejdet, mobilitet, industri, uddannelse og lignende er der ikke mange procent tilbage. Sat på spidsen vil en softwareudvikler, som tager nattevagten på en boreplatform, tjene betragteligt mere end gennemsnittet. Chansen for, at en mand tager nattearbejde, et job på boreplatform eller en uddannelse, der kan give et højt lønnet job, er højere end for kvinder.

Teksten er blevet redigeret for at opfylde eksamenskrav uden forfatterens forudgående samtykke.

Opgave I

(maksimum 30 point)

1.

- a) Forklar betydningen af ordet **"forventningspresset"** som det bruges i teksten.
- b) Forklar betydningen af ordet **"værnepligt"** som det bruges i teksten.
- c) Forklar betydningen af ordet **"arketyper"** som det bruges i teksten.
- d) Forklar betydningen af ordet **"ynglefabrikker"** som det bruges i teksten.
- e) Forklar betydningen af ordet **"patriarkalsk"** som det bruges i teksten. (maks. 5 × 1 point)

2. Thomsen mener, at "Vores børn taber, når vi gør drenge til undertrykkere og piger til ofre"
Forklar Thomsens synspunkt. (maks. 5 point)

3. Thomsen mener, at "Når drenge mister fodfæste og retning i livet, og piger begynder at skære i sig selv, må grunden være eksistentiel og ikke 'bare' foranderligheden i verden omkring dem."
Forklar Thomsens synspunkt. Er du enig? (hvorfor/hvorfor ikke?) (maks. 5 point)

4. Thomsen mener, at "drenge har mistet retning og formål i livet, fordi det er svært at passe ind i én af de to identiteter, drenge har tilstræbt gennem historien. Hvad er man som mand, hvis man ikke kan forsørge eller beskytte sin familie?"
Diskuter de positive og negative konsekvenser ved denne udvikling. (maks. 5 point)

5. Thomsen skriver, at "Det har tidligere været nok at kunne give liv til et nyt menneske og påtage sig moderrollen for at give kvinden oplevelsen af formål, men nu er moderrollen undertrykkelse, så det er ikke nok. Langtfra. Derfor bliver det ikke bare en mulighed for pigerne at skulle springe ud i en karriere, men et krav, for ellers er man undertrykt."
Forklar Thomsens synspunkt. Er du enig? (hvorfor/hvorfor ikke?) (maks. 5 point)

6. Thomsen skriver, at "Chancen for, at en mand tager nattearbejde, et job på boreplatform eller en uddannelse, der kan give et højt lønnet job, er højere end for kvinder."
Vurder, om denne udvikling er problematisk. (Begrund dit svar) (maks. 5 point)

Opgave II

(maksimum 30 point)

Thomsen mener, at "Det store problem er, at man taler om drengen som undertrykker og pigen som undertrykt. Men vores samfund er ikke undertrykkende og patriarkalsk."

Diskuter synspunktet i ovenstående citat. Forklar din mening i en kommentar på 100-150 ord.

Opgave III

(maksimum 40 point)

Skriv et essay på cirka 300 ord om ét af disse to emner, hvor du overvejer argumenter for og imod.

- Ritt Bjerregaard (dansk politiker): "Penge er forudsætningen for ligestilling. Kampen er ikke slut før den dag, hvor mænd og kvinder tjener det samme."

Eller:

- Johnny Madsen (dansk musiker): "Børn skal ikke opdrages. Hvis vi holdt fingrene væk, så ville de alligevel lære at gå og tale. Der ville ske det samme uanset hvad forældrene gør."